

Skörd av potatis 2015

Preliminära uppgifter

Production of potatoes in 2015

Preliminary results

I korta drag

Lägsta totala skörden av matpotatis sedan 2007

Den svenska skörden av matpotatis beräknas till 523 500 ton. Årets totalskörd är på samma nivå som 2006 och 2007 års rekordlåga totalskördar och en minskning med 5 % jämfört med 2014. Orsaken är främst att den odlade arealen matpotatis minskat.

Västra Götalands län har uppemot 10 % lägre totalskörd än föregående år, främst orsakat av en minskad odlingsareal. Norrbottens län och Västerbottens län har 36 % respektive 22 % lägre totalskörd jämfört med fjolåret. Det kyliga vädret under sommaren och rikligt med regn ledde till låga skördar och problem att ta upp potatisen, även frostsador förekom i dessa län. Övriga län uppvisar samma mönster med minskade totalskördar jämfört med föregående år, men resultaten faller inom felmarginalen.

Arealen matpotatis minskade med 1 000 hektar

Den preliminära arealen matpotatis uppgick till 16 660 hektar år 2015 på riksnivå. Det är en minskning med uppemot 1 000 hektar eller 5,6 % jämfört med föregående års slutliga statistik och är den lägsta arealen som hittills redovisats. Minskningen mätt i hektar var allra störst i Skåne och Västra Götalands län. I dessa län minskade arealerna med 460 respektive 220 hektar. I Örebro respektive Norrbottens län minskade arealen med 60 hektar.

Hög hektarskörd för stärkelsepotatisen för fjärde året

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarsköörden beräknas till 42 950 kilo per hektar vilket är i nivå med de tre närmast föregående åren då höga hektarskördar också uppnåddes jämfört med åren dessförinnan. Den totala skörden beräknas till 277 200 ton, vilket är i nivå med föregående års resultat. Matpotatis som kan komma att levereras för användning till stärkelseproduktion ingår inte här utan redovisas som matpotatis.

Gunnel Wahlstedt, SCB, tfn 019-17 62 45, gunnel.wahlstedt@scb.se
Olle Funcke, SCB, tfn 019-17 60 51, olle.funcke@scb.se

Statistiken har producerats av SCB på uppdrag av Jordbruksverket, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-4242 Serie JO – Jord- och skogsbruk, fiske. Utkom den 7 december 2015.

URN:NBN:SE:SCB-2015-JO17SM1501_pdf.

Tidigare publicering: Se avsnittet Fakta om statistiken.

Utgivare av Statistiska meddelanden är Stefan Lundgren, SCB.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Arealen matpotatis minskade med uppemot 1 000 hektar	3
Arealen stärkelsepotatis ökade med drygt 300 hektar	3
Hektarskörden av matpotatis i nivå med föregående år	4
Hallands och Östergötlands län har högsta hektarskördarna	4
Färsipotatisens hektarskörd i nivå med föregående år, men arealen minskade	5
Totala matpotatisskörden på samma nivå som de rekordlåga totala skördarna 2006 och 2007	5
Fjärde året med hög hektarskörd av potatis för stärkelse	5
Totalskörd av potatis för stärkelse	6
Obärgat i Skåne, Örebro och Norrbottens län	7
Tabeller	9
Teckenförklaring	9
1. Matpotatis. Preliminära resultat 2015	10
2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2015	11
3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2015	12
Fakta om statistiken	13
Detta omfattar statistiken	13
Definitioner och förklaringar	13
Så görs statistiken	14
Statistikens tillförlitlighet	14
Bra att veta	15
In English	16
Summary	16
List of tables	16
List of terms	17

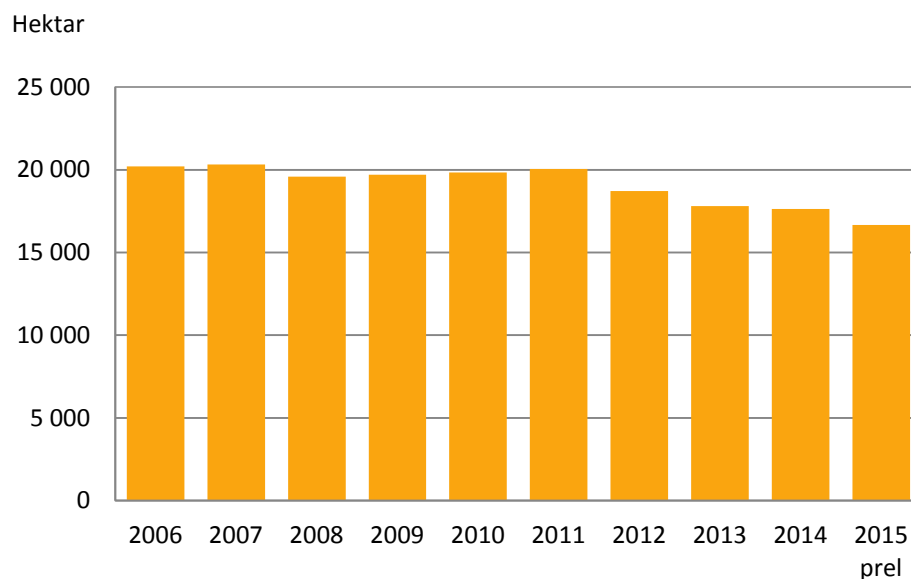
Statistiken med kommentarer

Arealen matpotatis minskade med uppemot 1 000 hektar

Den preliminära arealen matpotatis, som används för beräkning av totalskördar, uppgick år 2015 på riksnivå till 16 660 hektar. Det är en minskning med uppemot 1 000 hektar eller 5,6 % jämfört med föregående års slutliga statistik och är den lägsta arealen som hittills redovisats. Minskningen mätt i hektar var allra störst i Skåne och Västra Götalands län. I dessa län minskade arealerna med 460 respektive 220 hektar. I Örebro respektive Norrbottens län minskade arealen med 60 hektar. Arealerna i Kalmar, Uppsala, Hallands, Västerbottens och Värmlands län minskade med mellan 30 och 50 hektar. Övriga län hade arealförändringar som var mindre än 30 hektar jämfört med föregående år. Skörd från kolonilotter, trädgårdsland etc. ingår inte i föreliggande statistik.

I början av 1980-talet odlades uppemot 30 000 hektar matpotatis årligen. Fram till år 1990 minskade arealen omkring 3 000 hektar och minskningen av arealen fortsatte fram till år 2000, då arealen matpotatis minskat med ytterligare 3 000 hektar. Arealminskningen var sedan något större, 4 000 hektar fram till år 2010, främst i början av tioårsperioden. Mellan 2006 och fram till år 2011 var odlingsarealen mer konstant och uppgick till omkring 20 000 hektar årligen. Sedan 2011 har arealen minskat med 3 400 hektar eller 17 %, se Figur A.

Figur A. Matpotatis. Arealer 2006–2015

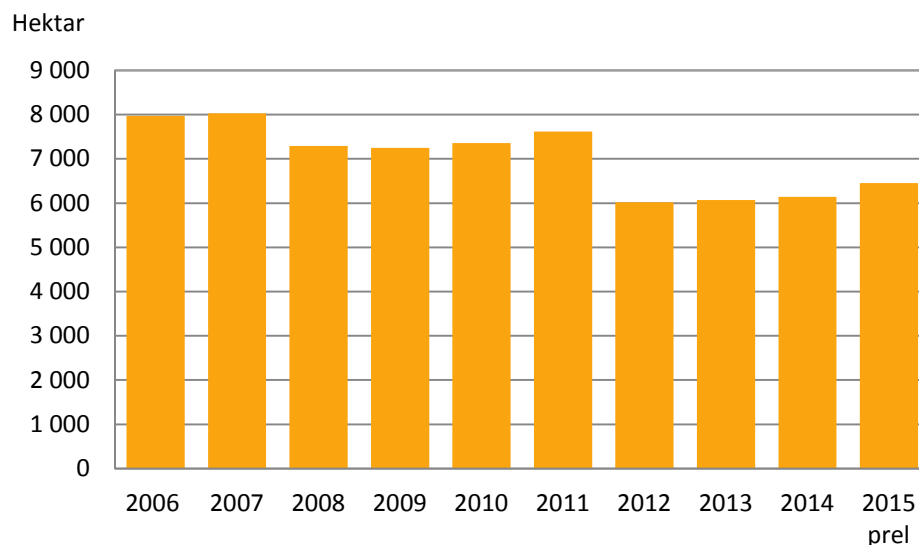
Arealen stärkelsepotatis ökade med drygt 300 hektar

Den preliminära arealen stärkelsepotatis för 2015 redovisades till 6 450 hektar. Det är en ökning med 310 hektar eller 5,0 % jämfört med föregående års slutliga statistik. I Skåne och Kalmar län ökade arealen med 150 respektive 70 hektar jämfört med fjolåret. I Blekinge län stannade arealökningen vid 50 hektar. Uppemot 60 % av arealen stärkelsepotatis odlas i Skåne län, nära 30 % i Blekinge och drygt 10 % i Kalmar län.

Figur B visar att arealen potatis för stärkelse i början av den senaste tioårsperioden var omkring 8 000 hektar för att sedan minska under några år. EU-stödet för kontrakterad stärkelsepotatis upphörde vid årsskiftet 2011/2012. Od-larna utnyttjade sina andelar i större utsträckning under 2011 vilket ledde till en viss återhämtning i arealen detta år, men för åren 2012–2014 stannade den odlade arealen på omkring 6 100 hektar. Under 2015 ökade arealen med 5,0 %

jämfört med föregående år. Sett över hela tioårsperioden har arealen däremot minskat med 19 %.

Figur B. Potatis för stärkelse. Arealer 2006–2015

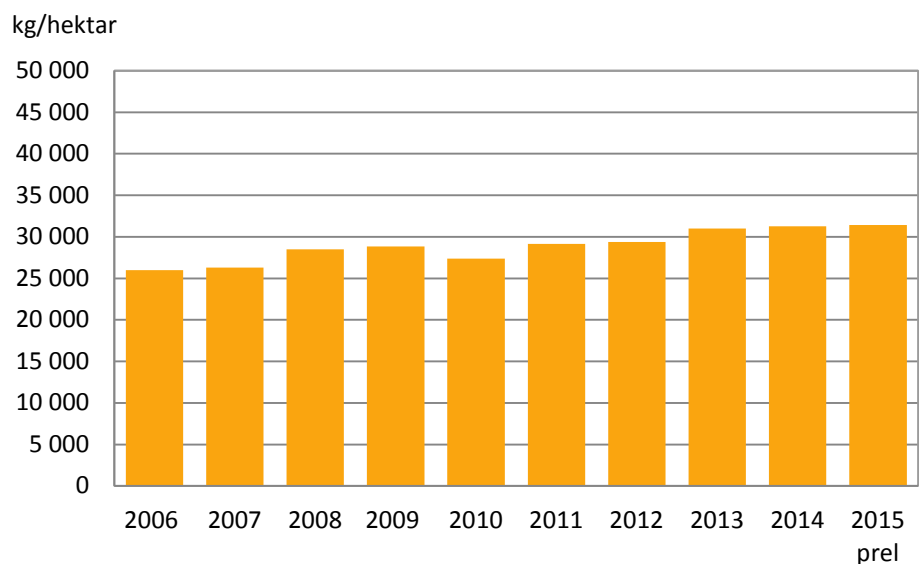

Hektarskörderna av matpotatis i nivå med föregående år

Hektarskörderna av matpotatis inklusive färskpotatis beräknas för år 2015 till 31 420 kilo per hektar, vilket är i nivå med föregående års slutliga hektarskörd. Till matpotatis räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter.

Av figur C framgår att hektarskördarna var lägre i början av den tioårsperioden 2006–2015, nämligen för åren 2006, 2007 och 2010. Hektarskördarna för alla de tre senaste åren är högre jämfört med de andra åren i tioårsperioden.

Figur C. Matpotatis. Hektarskördar 2006–2015

Hallands och Östergötlands län har högsta hektarskördarna

Hallands och Östergötlands län redovisar de högsta hektarskördarna med 37 830 respektive 36 160 kilo per hektar, vilket är i nivå med föregående år. Skåne län har en omfattande odling av färskpotatis och därmed en lägre hektarskördnivå. Hektarskörderna i länet uppgår till 33 130 kilo per hektar, vilket är 5 % högre

hektarskörd än i fjol. I Norrbottens län är skörden per hektar 27 % lägre än i fjol. När hektarskördens beräknas ingår eventuell obärgad areal i skattningen. Stora obärgade arealer sänker därmed den skattade hektarskördens. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Färskpotatisens hektarskörd i nivå med föregående år, men arealen minskade

Hektarskördens för färskpotatis beräknas även separat. På riksnivå uppgår den till 21 000 kilo per hektar, vilket är i nivå med skördenivån föregående år. Av rikets matpotatisareal var 17 % färskpotatisodlingar. Det är en minskning med 2,8 procentenheter jämfört med fjolåret. Uppgifter om färskpotatis insamlas för färskpotatissorter, men brukaren har också möjlighet att ange skörd för ytterligare sorter skördade som färskpotatis.

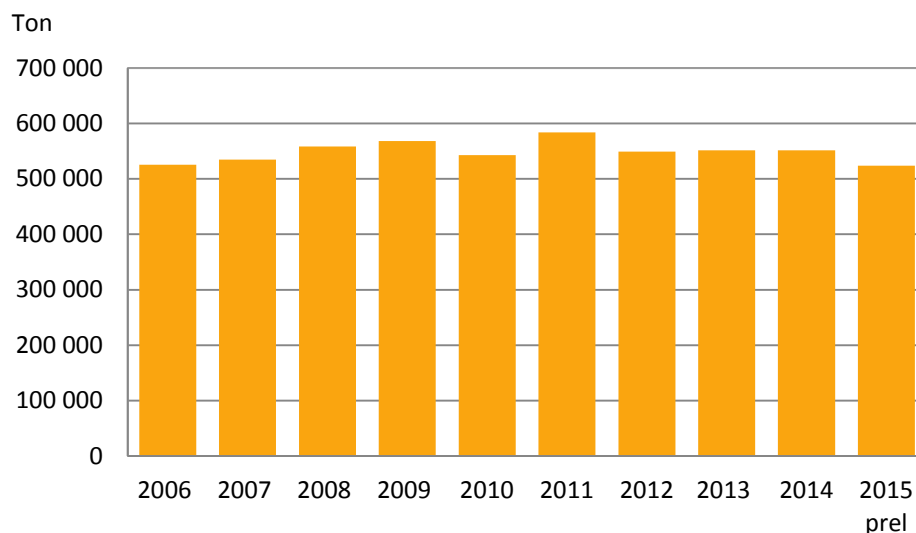
Totala matpotatisskörden på samma nivå som de rekordlåga totala skördarna 2006 och 2007

Totalskördens av matpotatis beräknas för riket till 523 500 ton (se tabell 1). Det är 5 % lägre än 2014 års slutliga totalskörd och uppemot 6 % lägre än femårs-genomsnittet. Fyra län dominerar odlingen av matpotatis; Skåne, Hallands, Västra Götalands och Östergötlands län. Tillsammans står de i år för 78 % av landets totala matpotatisskörd.

Västra Götalands län har uppemot 10 % lägre totalskörd än föregående år. främst orsakat av en minskad odlingsareal. Norrbottens län och Västerbottens län har 36 % respektive 22 % lägre totalskörd jämfört med fjolåret. Det kyliga vädret under sommaren och rikligt med regn ledde till låga skördar och problem att ta upp potatisen, även frostsador förekom i dessa län. Övriga län uppvisar samma mönster med minskade totalskördar jämfört med föregående år, men resultaten faller inom felmarginalen.

Utvecklingen av den totala matpotatisskördens under den senaste tioårsperioden visas i figur D. Totalskördens 2006 och 2007 var de lägsta som ditintills noterats i landet. Skörden för 2015 är på samma nivå som dessa rekordlåga totalskördar, främst beroende på en minskning av odlingsarealen.

Figur D. Matpotatis. Totalskördar 2006–2015

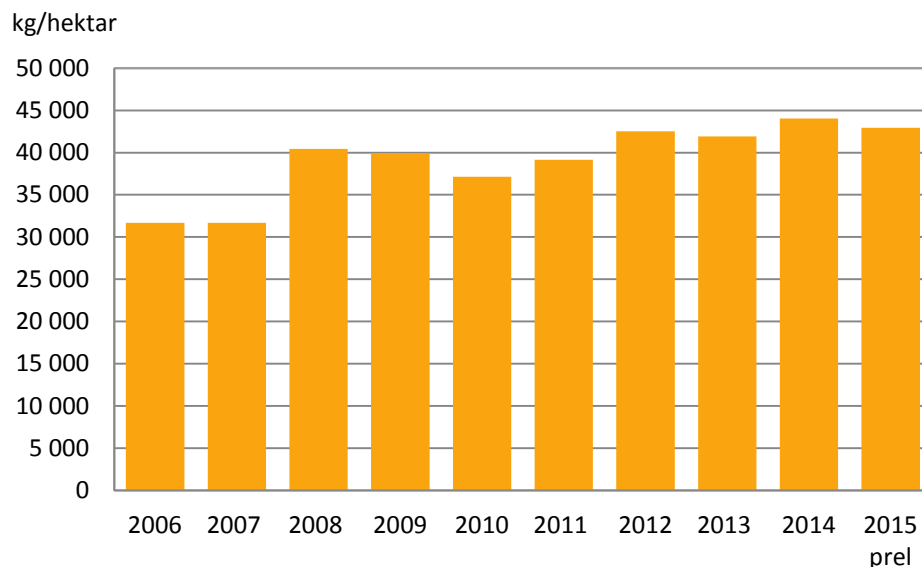
Fjärde året med hög hektarskörd av potatis för stärkelse

Potatis för stärkelse odlas främst i Skåne, Blekinge och Kalmar län. Hektarskördens beräknas till 42 950 kilo per hektar vilket är i nivå med de tre närmast föregående åren då höga hektarskördar också uppnåddes jämfört med åren dessförinnan. Den totala skörden beräknas till 277 200 ton, vilket är i nivå med fö-

regående års resultat (se tabell 2). I beräkningarna av hektar- och totalskördar ingår även utsädesodlingar. Matpotatis som kan komma att levereras för användning till stärkelseproduktion ingår inte här utan redovisas som matpotatis.

Av figur E framgår att 2015 års hektarskörd är på samma höga nivå som de tre närmast föregående åren. Tioårsperioden inleds med två år där besvärliga odlingsbetingelser ledde till låga hektarskördar för åren 2006 och 2007.

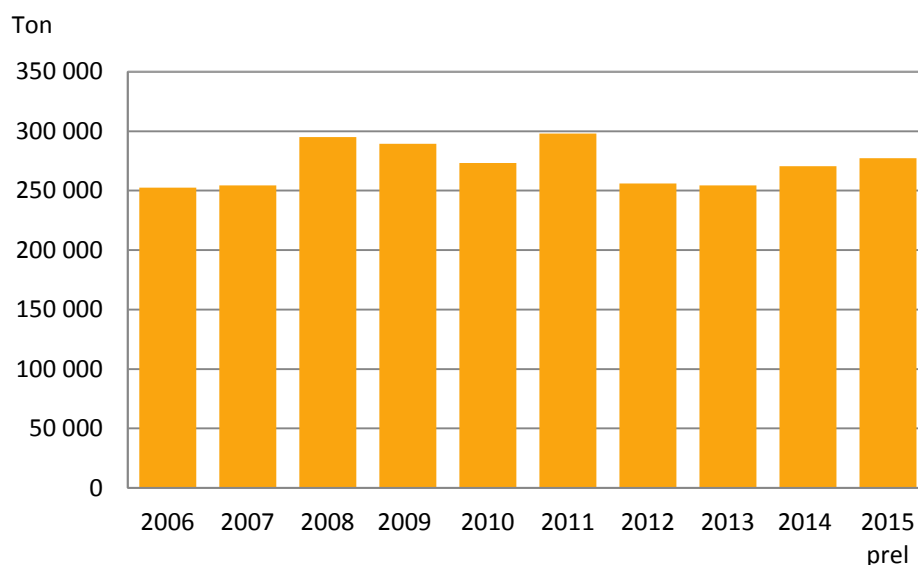
Figur E. Potatis för stärkelse. Hektarskördar 2006–2015

Totalskörd av potatis för stärkelse

En minskad areal för åren från och med 2008 har kompenseras av goda hektarskördar under dessa år, vilket gör att totalskörderna inte minskat i lika stor utsträckning som annars varit fallet. För 2012 och 2013 kunde inte den kraftiga arealminskningen fullt ut kompenseras med de höga hektarskördarna som redovisades för åren utan skörden totalt för riket minskade jämfört med tidigare år. För 2014 och 2015 sker en återhämtning i totalskördnivån och nivån är för de senaste åren är på samma nivå som för 2009 och 2010 inom tioårsperioden, dock utan att nå upp till 2008 och 2011 års totalskördar. se figur F.

Figur F. Potatis för stärkelse. Totalskördar 2006–2015

Obärgat i Skåne, Örebro och Norrbottens län

Obärgade arealer för matpotatis beräknas för landet som helhet uppgå till 190 hektar, se tabell 3. Det är i nivå med föregående år, men nästan dubbelt så stor areal som för 2013, då den minsta obärgade arealen redovisades sedan 1997. Jämfört med 2011 och 2012 som var besvärliga skördeår är det betydligt mindre som är obärgat. Störst obärgade arealer redovisas i Skåne och Örebro län med 70 respektive 40 hektar obärgat. Enstaka odlingar har fått lämnas helt obärgade, dels på grund av lokala kraftiga skyfall som dränkte grödan men också på grund av kraftiga bladmögelangrepp som orsakat totalskada. Enskilda brukare har drabbats hårt. I Norrbottens län rapporteras obärgade arealer vara orsakade av såväl kvävningsskador som frost men också att upptagningen omöjliggjordes av regn. För potatis för stärkelse beräknas endast 10 hektar eller 0,1 % av arealen vara obärgad på riksnivå. Uppgifterna om obärgade arealer är osäkra som en följd av att förekomsten av obärgade arealer varierar kraftigt mellan olika jordbruksföretag och regioner.

Odlingsbetingelser

Vårbruket startade tidigt, men regn medförde avbrott på vissa håll och särskilt i de norra delarna av landet blev vårbruket försenat. I juni var det kallare än vad som är normalt och det kyliga, regniga och blåsiga vädret fortsatte under juli och början av augusti. Det har från olika håll rapporterats om både torkskador och problem med för mycket regn. Starka angrepp av bladmögel förekom i en del potatisodlingar. Under september kom stora regnmängder som medförde att en del fält inte längre blev farbara. Skördearbetet fick skjutas upp och pågick på många håll långt in i november. Särskild norra Sverige drabbades hårt av stora regnmängder.

Viltskador i jordbruksgrödor

Många lantbrukare brukar lämna spontana kommentarer när det varit särskilda omständigheter som påverkat skörderesultatet. Kommentarer om skador orsakade av vilt förekommer ofta som en förklaring till låga skördenivåer. Under 2014 samlades uppgifter om viltskadornas omfattningen in från alla jordbruksföretag som var med i skördeundersökningen. Resultaten visade att i södra Sverige var det främst vildsvin som stod för skadorna i potatis, medan tranor var det djurslag som orsakade störst skada i norrlandslänens matpotatisodlingar. Det fanns även rapporter om att potatisodling endast var möjligt efter att man satt upp elstaket omkring sin odling. Resultaten finns redovisade i Viltskador i jordbruksgrödor 2014 (JO 16 SM 1502).

Skördens kvalitet

Jordbrukarna gjorde i matpotatisundersökningen en bedömning om huruvida olika kvalitetsegenskaper förekom i större utsträckning än normalt. Liksom föregående år var små knölar det som rapporterades oftast. För 2015 års skörd uppgav 16 % av brukarna att små knölar förekom i större utsträckning än normalt, en minskning med 7 procentenheter jämfört med föregående år. Röttskador rapporterades av 10 % av lantbrukarna förekomma i större utsträckning än normalt, en minskning med 4 procentenheter gentemot föregående år. Kommentarer om att knölar var tunnskaliga lämnades i större utsträckning än normalt.

Uppgifterna om bedömda kvalitetsegenskaper kan ses som kompletterande information till de standardtal för bortsortering som används vid beräkning av den reducerade skördens storlek. I potatisundersökningarna görs en korrigering av den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och röttskadade m.m. på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast röttskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. Den här statistiken tar inte hänsyn till lagringsförluster utan skörden beräknas för den bärgade skörden före inlagring. Resultaten redovisas utförligare i dokumentet "Beskrivning av statistiken".

Kommentarer till tabellerna

Redovisning görs för län, produktionsområden och hela riket. I tabellerna redovisas antal företag som varit underlag för beräkningarna, bärgad skörd per hektar, medelfel för hektarskörd, grödareal, total skörd samt medelfel för den totala skörden. Förekomst av obärgade arealer gör att hektarskörd och totalskörd blir lägre för den aktuella grödan. Slutliga resultat för riket för de närmast föregående åren redovisas också som jämförelse.

För att undvika redovisning av alltför osäkra resultat krävs att redovisad hektarskörd för länet grundar sig på uppgifter från minst 20 jordbruksföretag. Vid färre antal företag ersätts skördeuppgiften i tabellen med två prickar (..). När inga observationer finns att redovisa markeras detta med ett streck (-).

Vid denna preliminära beräkning av totalskördar används preliminära grödarealer från Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd. Det är samma arealunderlag som användes i Jordbruksverkets Skördeprognos för spannmål och oljevaxter 2015 (JO 29 SM 1501).

Tabeller

Teckenförklaring

Explanation of symbols

–	Noll	Zero
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges	Data not available or too unreliable to be presented
.	Uppgift kan inte förekomma	Not applicable

1. Matpotatis. Preliminära resultat 2015**Hektarskörd, areal och totalskörd**

1. Table potatoes. Preliminary results 2015

Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal under- sökta företag ¹⁾	Hektar- skörd tot., kg/ha	Hektar- skörd red., kg/ha ²⁾	Medel- fel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, %
Län							
Stockholms	1	100
Uppsala	8	160
Södermanlands	2	50
Östergötlands	55	39 910	36 160	1,5	1 760	63 700	1,5
Jönköpings	4	110
Kronobergs	1	50
Kalmar	14	430
Gotlands	30	34 600	31 790	1,3	840	26 700	1,3
Blekinge	9	100
Skåne	225	35 460	33 130	1,3	6 350	210 600	1,3
Hallands	59	40 780	37 830	1,5	1 890	71 300	1,5
Västra Götalands	75	35 740	32 370	2,0	2 010	65 100	2,0
Värmlands	23	29 070	26 010	3,9	290	7 600	3,9
Örebro	26	31 890	28 430	4,1	460	13 200	4,1
Västmanlands	2	60
Dalarnas	45	32 020	28 000	2,5	830	23 200	2,5
Gävleborgs	22	19 200	16 810	7,4	190	3 300	7,4
Västernorrlands	11	160
Jämtlands	14	120
Västerbottens	33	19 530	15 640	4,3	270	4 200	4,3
Norrbottens	28	16 740	13 320	2,1	420	5 600	2,1
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	165	37 600	35 070	1,8	4 750	166 700	1,8
Götalands mellanbygder	158	34 700	32 310	1,0	4 430	143 300	1,0
Götalands norra slättbygder	114	38 810	35 160	0,9	3 390	119 100	0,9
Svealands slättbygder	42	31 150	27 800	3,2	950	26 300	3,2
Götalands skogsbygder	32	29 560	26 830	5,5	890	23 900	5,5
Mell. Sveriges skogsbygder	48	28 290	25 090	3,0	680	17 000	3,0
Nedre Norrland	66	26 750	23 300	3,0	870	20 300	3,0
Övre Norrland	62	17 770	14 180	2,1	700	10 000	2,1
Hela Riket ³⁾							
2015	687	34 320	31 420	0,7	16 660	523 500	0,7
2014	746	34 160	31 270	0,6	17 640	551 600	0,6
2013	765	33 860	30 980	0,6	17 810	551 700	0,6
2012	810	32 010	29 370	0,9	18 710	549 400	0,9
2011	879	31 810	29 130	0,6	20 050	584 000	0,6
2010	815	29 880	27 360	0,7	19 840	542 900	0,7
Genomsnitt 2010–2014	.	32 340	29 620	.	18 810	555 900	.

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för små (<35 mm), rötskadade eller grönfärgade knölar.

3) För åren 2010–2014 redovisas de slutliga resultaten.

2. Potatis för stärkelse. Preliminära resultat 2015

Hektarskörd, areal och totalskörd

2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2015
Yield per hectare, crop area and total production

Område	Antal under- sökta företag ¹⁾	Hektar- skörd tot., kg/ha	Hektar- skörd red., kg/ha ²⁾	Medel- fel, %	Areal, hektar	Total skörd, ton ²⁾	Medel- fel, %
Län							
Kalmar	27	42 930	42 760	0,6	710	30 300	0,6
Blekinge	36	40 420	40 260	2,4	1 860	74 900	2,4
Skåne	94	45 070	44 890	0,9	3 770	169 300	0,9
Övriga	3	110
Produktionsområden							
Götalands södra slättbygder	18	600
Götalands mellanbygder	127	43 020	42 850	1,1	5 240	224 500	1,1
Götalands norra slättbygder	2	80
Svealands slättbygder	-	0
Götalands skogsbygder	13	540
Mell. Sveriges skogsbygder	-	0	..	-
Nedre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Övre Norrland	-	-	-	-	-	-	-
Hela Riket ³⁾							
2015	160	43 130	42 950	1,0	6 450	277 200	1,0
2014	167	44 210	44 040	1,0	6 140	270 500	1,0
2013	169	42 100	41 930	1,2	6 070	254 400	1,2
2012	168	42 710	42 540	0,8	6 020	256 000	0,8
2011	167	39 280	39 130	1,2	7 620	298 000	1,2
2010	153	37 290	37 140	1,2	7 360	273 400	1,2
Genomsnitt 2010–2014	.	41 120	40 960	.	6 640	270 500	.

1) Antal jordbruksföretag som ingår i beräkningarna. Där antalet understiger 20 utelämnas resultaten (..).

2) Reducerad för rötskadade knölar.

3) För åren 2010–2014 redovisas de slutliga resultaten.

3. Potatis. Obärgad areal. Preliminära resultat 2015 Procent och hektar av grödarealen

3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2015
Per cent and hectares the cultivated area

Område	Matpotatis Obärgad areal			Potatis för stärkelse Obärgad areal		
	Procent	Hektar	Medelfel, procent	Procent	Hektar	Medelfel, procent
Län						
Stockholms	-	-	-
Uppsala
Södermanlands
Östergötlands	0,4	10	9,3	-	-	-
Jönköpings	-	-	-
Kronobergs
Kalmar	0,0	0	.
Gotlands	0,0	0
Blekinge	0,1	0	18,9
Skåne	1,1	70	86,5	0,0	0	.
Hallands	0,3	10	19,0
Västra Götalands	0,4	10	43,5
Värmlands	1,7	10	20,2	-	-	-
Örebro	8,2	40	24,9
Västmanlands	-	-	-
Dalarnas	0,5	0	8,8	-	-	-
Gävleborgs	1,4	0	43,9	-	-	-
Västernorrlands	-	-	-
Jämtlands	-	-	-
Västerbottens	1,7	0	17,4	-	-	-
Norrbottens	3,7	20	16,2	-	-	-
Produktionsområden						
Götalands södra slättbygder	1,7	80	81,5
Götalands mellanbygder	0,0	0	.	0,0	0	17,9
Götalands norra slättbygder	0,2	10	18,9
Svealands slättbygder	5,7	50	23,7
Götalands skogsbygder	0,8	10	61,7
Mell. Sveriges skogsbygder	1,6	10	8,4
Nedre Norrland	1,3	10	25,7	-	-	-
Övre Norrland	2,9	20	13,0	-	-	-
Hela riket¹⁾						
2015	1,2	190	34,4	0,1	10	71,8
2014	1,3	230	10,5	0,6	40	15,1
2013	0,6	100	14,2	0,0	0	79,3
2012	4,0	750	7,4	0,3	20	9,9
2011	3,9	790	4,9	0,5	40	17,0
2010	1,8	360	..	0,1	10	..

Anm. Där antalet företag i bearbetningen understiger 20 utelämnas resultaten (..).

1) För åren 2010–2014 redovisas de slutliga resultaten.

Fakta om statistiken

Sedan lång tid tillbaka har i Sverige varje år uppskattningar av skördar inom jordbruket redovisats. Skördeuppskattningar enligt den s.k. objektiva metoden infördes i början av 1960-talet, genomfördes av SCB och utformades då främst för skördeskadeskyddets behov av statistik som beräkningsunderlag. Därigenom uppfylldes i huvudsak även andra behov av skördestatistik. Det statliga skördeskadeskyddet upphörde efter 1987 års skörd då ansvaret övertogs av Lantbrukarnas riksförbund (LRF). När även detta skydd avvecklades 1995 åtog sig staten att ha ett övergripande ansvar för skördeskador av naturkatastrofkaraktär.

Under andra hälften av 1990-talet förändrades undersökningsmetoderna och den s.k. objektiva metoden med provtagningar i fält används inte längre. För potatis baseras skördestatistiken fr.o.m. 1999 på uppgifter som insamlas direkt ifrån jordbrukarna.

Undersökningen om skörd av potatis ingår i Sveriges officiella statistik. Denna statistik är delvis EU-reglerad då vissa uppgifter om skördar ska redovisas till EU enligt Europaparlamentets och Rådets förordning (EEG) nr 543/2009 av den 18 juni 2009 om skördestatistik.

Detta omfattar statistiken

Definitioner och förklaringar

Den **population**, som den preliminära skördestatistiken ska belysa, utgörs av jordbruksföretag med odling av matpotatis respektive potatis för stärkelse under 2015.

Skördestatistiken baseras på urvalsundersökningar med jordbruksföretag som undersökningsenheter. Med **jordbruksföretag** avses en inom jordbruk, husdjursskötsel eller trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Vid den preliminära beräkningen av totalskördar används preliminära **arealuppgifter** från Jordbruksverkets register för arealbaserade stöd. Det är samma arealunderlag som användes i Jordbruksverkets Skördeprognos för spannmål och oljeväxter 2015 (JO 29 SM 1501).

Skörd av potatis redovisas dels för matpotatis och dels för potatis för stärkelse. Till **matpotatisen** räknas förutom färskpotatis och höst- och vinterpotatis för direkt konsumtion även industripotatis för tillverkning av t.ex. mos, chips, pommes frites och för leverans till skalerier samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatissorter. I **potatis för stärkelse** ingår även utsädesodlingar.

Den **totala hektarskörden** som är en bruttoskörd tas fram som kvoten mellan den skattade totalskörden (brutto) och den skattade arealen i redovisningsgruppen.

Den **reducerade hektarskörden** erhålls därefter genom att korrigera den totala hektarskörden för bortsortering och småfallande med hjälp av standardtal. Standardtalen baseras på uppgifter från 1987–1998 års objektiva skördeuppskattningar på produktionsområdesnivå och för riket. För matpotatis beräknades standardtalet för bortsortering av småfallande, gröna och rötskadade m.m. på riksnivå till 9,5 %. För potatis för stärkelse, där endast rötskadade knölar bortsorteras, beräknades standardtalet till 0,4 %. För färskpotatis görs ingen korrigerande bortsortering.

När hektarskördarna beräknas ingår eventuell obärgad areal och osatta vändtegar i skattningen. Stora obärgade arealer sänker den skattade hektarskörden. Ingen beräkning av hektarskörd per skördad areal görs.

Totalskörden (netto), som är den redovisade, beräknas sedan genom att den reducerade hektarskörden multipliceras med de aktuella preliminära arealuppgifterna.

Så görs statistiken

Skördeskattningarna av potatis 2015 baseras på uppgifter från ett urval av odlare. I de preliminära skördeskattningarna har uppgifter från 687 av 909 utvalda matpotatisodlare respektive uppgifter från 160 av 190 utvalda odlare av stärkelsepotatis ingått i beräkningarna.

Som urvalsram används Jordbruksverkets administrativa register för arealbase-
rade stöd. Urvalet drogs bland de jordbruksföretag som år 2015 brukade mer än fem hektar åkermark. Här ingår både ekologiskt och konventionellt odlade arealer.

Uppgiftsinsamlingen sker genom att jordbrukarna lämnar sina skördeuppgifter via internet eller via telefonintervjuer utförda av SCB:s intervjuare.

För matpotatis insamlas uppgifter om:

- Skördad kvantitet av färskpotatis, t.ex. sorterna Arielle, Early Puritan, Princess, Rocket och Solist eller annan sort som odlats som färskpotatis.
- Skördad kvantitet av matpotatis (utom färskpotatis).
- Kvalitetsegenskaper, en bedömning om vissa angivna egenskaper förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal.
- Därav ekologisk odling.

För potatis för stärkelse insamlas uppgifter om:

- Skördad kvantitet av potatis för stärkelse.
- Kvalitetsegenskaper, en bedömning om rötskadade knölar förekom i större utsträckning än normalt.
- Areal vändteg.
- Obärgad areal.

Med ledning av varje företags areal, som ingår i uppgiftsinsamlingen, framräknas företagets hektarskörd. Arealuppgifterna är i regel desamma som lantbrukaren lämnat i sin ansökan om arealersättning tidigare under året, men kan ändras om behov finns. För matpotatis insamlas uppgifter om areal färskpotatisen.

Statistikens tillförlitlighet

För att belysa den osäkerhet som finns i resultaten på grund av att beräkningarna grundar sig på uppgifter från ett urval av företag redovisas i tabellerna relativa medelfel för de skattade hektarskördarna och totalskördarna. I medelfelet inkluderas även effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom mätfel.

Bortfall

Andelen bortfall i årets preliminära beräkning för matpotatis är 8,1 % (74 undersökningsenheter). Utöver det är 0,8 % (7 undersökningsenheter) partiella bortfall. För potatis för stärkelse är andelen bortfall 8,9 % (17 undersökningsenheter).

Medelfel

Medelfelet anges i % av den skattade skörden. Med hjälp av medelfelet kan ett konfidensintervall beräknas. För t.ex. en skattad hektarskörd för potatis på 30 000 kg/ha och ett medelfel på 1,0 % (dvs. 300 kg/ha) kan man med liten

felrisk (5 %) säga att intervallet $30\,000 \pm 2 \times 300$ (dvs. 29 400 – 30 600 kg/ha) omfattar den verkliga hektarskörden.

Jordbruksverkets administrativa register för arealbaserade stöd betraktas i detta sammanhang som totalregister för grödarealer, vilket innebär att de procentuella medelfelen för hektar- och totalskörd blir identiska.

Övertäckning och undertäckning

Mellan tidpunkten för urvalsramens upprättande och undersökningstillfället sker förändringar i företagsbeståndet. Nystartade företag utgör undertäckning och företag som upphört eller inte odlar potatis utgör övertäckning. Från och med 2001 års undersökning används årets aktuella uppgifter om lantbruksföretag och arealer som underlag för urvalet. Detta medför att undertäckningen minskats till en marginell nivå. Övertäckningen beräknas i den preliminära statistiken till 15,5 % (141 undersökningseenheter) för matpotatis och 6,8 % (13 undersökningseenheter) för stärkelsepotatis. I övertäckningen inkluderas företag som visar sig ha potatisodlingen utarrenderad, vilket just för matpotatis är tämligen vanligt.

Bearbetning

De inkomna uppgifterna granskas och i samband med detta görs manuella och maskinella kontroller. Särskild granskning görs t.ex. när låga respektive höga hektarskördar redovisats. I vissa fall kan uppgifterna rättas med hjälp av kommentarer som lämnats på blanketterna. Vid behov tas förnyad kontakt med uppgiftslämnarna. Säkerheten i bearbetningsprocessen bedöms vara god.

Bra att veta

Jämförbarhet

Insamlingsmetoderna för potatisstatistiken förändrades under slutet 1999, varför statistikuppgifterna efter förändringen inte är helt jämförbara med uppgifterna dessförinnan. Detta beskrivs närmare i dokumentet "Beskrivning av statistiken".

Jämförbarheten med motsvarande statistik för andra EU-länder bedöms vara god. Skördestatistik översänds varje år till EU:s statistikkontor Eurostat och publiceras tillsammans med motsvarande statistik för andra EU-länder i Eurostats databas (Statistics Database).

Tidsserier med den slutliga skördestatistiken finns tillgängliga i Jordbruksverkets statistikdatabas (www.jordbruksverket.se) och i SCB:s statistikdatabas (www.scb.se).

Annan statistik

Skördeuppgifter för ekologiskt odlad areal har samlats in sedan år 2003. Resultaten för 2014 har redovisats i Statistiska meddelanden JO 14 SM 1501.

Med skördestatistiken för en lång följd av år som underlag beräknar SCB normskördar. Med normskördar menas den skörd som kan förväntas under normala väderbetingelser. Resultaten redovisas i juni varje år i Statistiskt meddelande, senast JO 15 SM 1501. Redovisning sker för skördeområden, län, produktionsområden och riket.

Elektronisk publicering

Detta Statistiska meddelande finns åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som önskar erhålla Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i pdf-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

Beskrivning av statistiken

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i "Beskrivning av statistiken" för skörd av potatis 2015. Detta dokument finns tillgängligt på SCB:s och Jordbruksverkets webbplatser.

In English

Summary

Production of potatoes in 2015, preliminary results

This report provides the preliminary results of 2015 for the yield per hectare and total production of potatoes. The results are presented for counties, production areas and for the whole country.

The results are presented for table potatoes and potatoes for processing of starch. For the whole country, the yield per hectare for table potatoes is estimated at 31 420 kg and the total production is estimated at 523 500 tonnes. The corresponding figures for potatoes for processing of starch are 42 950 kg and 277 200 tonnes, respectively.

The tables show the number of observations, the total and reduced yields per hectare in kg and total production in metric tonnes. Standard errors are also presented. Unharvested areas are shown in a separate table. As for the reduced yield, the yield per hectare is reduced for small, blighted and green potatoes etc. for table potatoes. The reduction for potatoes for processing of starch is made only for blighted potatoes. These reductions are made with standard values.

When calculating the yields, unharvested area is taken into account, which lowers the yield per hectare and owing to that also lowers the production. The unharvested area varies between years depending on the conditions during the growing season. The calculation of total production is based on the reduced yields and areas based on figures from the administrative database for agricultural subsidies.

Since 2006, the farmers can use Internet for data delivery to Statistics Sweden, but the data collection is still mainly undertaken through telephone interviews with the farmers. The results for 2015 were based on a survey with a sample of 909 holdings for table potatoes and a sample of 190 holdings for potatoes for processing of starch.

List of tables

Explanation of symbols	9
1. Table potatoes. Preliminary results 2015	10
2. Potatoes for processing of starch. Preliminary results 2015	11
3. Potatoes. Area not harvested. Preliminary results 2015	12

List of terms

Antal företag	Number of holdings
Areal	Area
Färskpotatis	New potatoes
Hektarskörd	Yield per hectare
Hela riket	The whole country
Län	County
Matpotatis	Table potatoes
Medelfel	Standard error
Obärgad areal	Area not harvested
Potatis för stärkelse	Potatoes for processing of starch
Produktionsområde	Production area
Rötskadade	Blighted tubers
Småfallande	Small tubers
Standardtal	Standard value
Total skörd	Total production